

Opschrift

Vergadering van 9 april 2024

Nummer: 2024_MV_00204

Onderwerp:

Mondelinge vraag van raadslid Christophe Peeters: Verleiding straatverlichting

Raadslid(-leden):

Christophe Peeters - Open Vld

Bevoegd: Filip Watteeuw

Omschrijving van de vraag

Toelichting:

De bouw van nieuwe fietsbrug richting Eiland Zwijnaarde kan eindelijk hervat worden nadat de werken ongeveer een jaar stilgelegen hebben. Voor het vraagstuk rond de verlichting is echter nog steeds geen oplossing gevonden. De verlichting van de fietsbrug zou de vleermuispopulatie aan de Tijarm van de Schelde te veel verstoren. Nochtans bestaan er voorbeelden in de praktijk waar vleermuisvriendelijke verlichting geplaatst werd. In het Fort van Duffel bijvoorbeeld werd rode verlichting geplaatst waar de vleermuizen zich veel minder aan storen. Ook langs een weg door natuurgebied De Belse Bossen plaatste Fluvius om dezelfde reden straatverlichting met rood licht (zie foto als bijlage).

Meer algemeen biedt de het feit dat de stad Gent een versnelling hoger schakelt bij het verleden van de openbare straatverlichting opportuniteiten om op die manier niet alleen te besparen op energiekosten, maar ook slimmer te verlichten. Het doven van de straatverlichting tijdens de energiecrisis maakte in ieder geval duidelijk dat het gebrek aan verlichting een grote impact heeft op de veiligheid en het veiligheidsgevoel. Dat neemt niet weg dat de verleiding heel wat bijkomende mogelijkheden creëert om dit op een meer flexibele manier te garanderen.

Het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek (INBO) formuleert een reeks aanbevelingen om het effect van openbare verlichting op de biodiversiteit te beperken:

1. verlicht enkel waar nodig. Waar mogelijk kunnen alternatieven (zoals fluorescerende strips) gebruikt worden, en strooilicht moet beperkt worden.
2. verlicht enkel wanneer nodig, bv. met dynamische verlichting die enkel aangeschakeld wordt op bepaalde uren of gestuurd via beweging.
3. gebruik de laagst mogelijke intensiteit.
4. gebruik een aangepast kleurenspectrum, waarbij korte (blauwe) golflengtes vermeden worden.

LED-verlichting maakt deze ingrepen alvast technisch mogelijk. Het gebruik van een aangepast kleurenspectrum en meer bepaald het gebruik van rood of amberkleurig licht kan alvast een oplossing bieden voor locaties waar rekening gehouden moet worden met vleermuispopulaties, zoals aan de fietsbrug naar Eiland Zwijnaarde.

Het gaat echter niet enkel over het verstoren van fauna en flora. We moeten bijvoorbeeld ook oog hebben voor openbare verlichting die door hun positionering in woningen schijnt en zo de nachtrust van de bewoners verstoort. Ook volkssterrenwachten klagen regelmatig de lichtvervuiling aan waardoor hun waarnemingen sterk gehinderd worden.

Kortom: de verleding biedt heel wat bijkomende technische mogelijkheden om op verschillende vlakken hinder door openbare verlichting te beperken zonder daarom in te boeten op de veiligheid.

Vraag:

1. Wordt bij de vervanging van openbare straatverlichting door LED-armaturen rekening gehouden met deze overwegingen door bijvoorbeeld de positionering te optimaliseren, het aantal lichtpunten te verminderen, het kleurenspectrum van de verlichting aan te passen aan de concrete omgeving of bewegingssensoren te voorzien?
2. Is het effectief mogelijk om in zones waar de openbare straatverlichting vervangen is door LED van op afstand de lichtintensiteit en het tijdsvenster waarbinnen de verlichting brandt dynamisch te sturen? Tot op welk niveau kan dit geregeld worden: bepaalde zones, misschien zelfs elke armatuur individueel?
3. Kan de aanpassing van het kleurenspectrum van de verlichting naar bijvoorbeeld amberkleurig of rood licht effectief een oplossing zijn voor situaties zoals de fietsbrug naar Eiland Zwijnaarde waar rekening gehouden moet worden met de aanwezige vleermuispopulatie?

Bijlagen

Bijgevoegde bijlage(n):

- 20240409_DO_MEO_vraag_1_foto.pdf

Antwoord

Er is intussen een oplossing voor de verlichting van de nieuwe fietsbrug Eiland Zwijnaarde, eigendom van de Vlaamse Waterweg. Het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek ging intussen akkoord met de voorgestelde verlichting. Deze brug (totale lengte 88 m) wordt voorzien van doorlopende lijnverlichting in de handgreep van de borstwering met een LED strip (20 % gedimd). De modellering toont dat de borstwering een gunstig effect heeft op het verdonkeren van het wateroppervlak. De verlichtingssterkte op het wateroppervlak zal nergens de 0,4 lux overstijgen. Door deze uitvoering zijn er geen betekenisvolle effecten te verwachten op beschermde soorten. Dat is dus goed nieuws.

Om verstoring van verlichting in groen- en natuurgebieden te beperken bekijken we altijd om overbodige verlichting te verminderen. Het fietspad aan de Wallebeekmeers, nabij de Bourgoyen, werd uitgerust met verzonken reflectoren op zonne-energie. Op deze locatie werden geen standaard lichtmasten en verlichtingstoestellen toegelaten. Op het grondgebied Gent is er ook al amberkleurige verlichting opgesteld bv.: aan het Verzetspad (Tragel, fietspad richting Merelbeke), en aan het fietspad aan de Proeftuinstraat richting Hamerlandtragel. Amberkleurig of rood licht kan als faunavriendelijke maatregel dus zeker oplossingen bieden.

Verlichting met bewegingssensoren passen we voorlopig nog niet toe voor de openbare verlichting in Gent. Deze technologie blijkt toch nog niet volledig ontwikkeld te zijn en vereist aanzienlijk onderhoud, wat resulteert in hoge kosten. Daarnaast werkt de lichtcel momenteel aan een aanvulling op het lichtplan, gericht op de nieuwe mogelijkheden voor faunavriendelijke verlichting.

Momenteel werken we volop aan de verledning van de openbare verlichting. Hiervoor vervangen we de oudere armaturen door een interactief verlichtingstoestel (3de generatie LED). Momenteel moeten nog 24.000 functionele openbare verlichtingstoestellen worden omgebouwd. Hiervoor is een impulsinvestering voorzien van 5 miljoen € in 2024 en de daaropvolgende jaren '25-'29 telkens 1,85 miljoen euro.

Verledning is veel voordeliger in verbruik en zal ook toelaten om de openbare verlichting in Gent flexibeler te organiseren. De lichtintensiteit zal kunnen afgestemd worden op het gebruik van de openbare ruimte naargelang de uren van de nacht of het gebruik van de plaats waar de lichtpunten staan. De investering in verledning verdienen we terug in maximaal 7 jaar.

Voor elke integrale heraanleg van een straat, plein of voor elk nieuw project dat wij als stad opstarten wordt er voorzien in een nieuwe lichtstudie. Deze lichtstudies houden rekening met de nieuwste verlichtingstechnieken en daar worden palen verzet, verharding opgebroken, leidingen aangepast en de verlichting geoptimaliseerd in functie van de nieuwe aanleg.

Om vaart te maken worden in dossiers waar geen heraanleg voorzien is enkel de armaturen vervangen. Je zou kunnen zeggen dat we opteren voor de 80-20 regel. Hierdoor kunnen we op korte termijn veel verledden én hebben we alle voordelen en de besparing van de verledning. Als we overal eerst studiewerk, kabel- en grondwerken moeten uitvoeren zou dit veel langer duren en veel meer investeringen vergen voor veel minder of trager resultaat.

Momenteel zijn er dossiers uitgevoerd of klaar voor uitvoering voor een bedrag van 4 milj euro. Er waren ook nog een 900.000€ subsidies van het LEKP. Hiermee kunnen 7.270 armaturen vervangen worden door een interactieve led verlichting. Dit zorgt voor een besparing van 1.618.000 kWh. Jaarlijks zorgt dit voor een besparing van 372.088,97 €/jaar op de elektriciteitsfactuur voor openbare verlichting.

Interactieve verlichtingstoestellen (3de generatie LED) zijn ledtoestellen die uitgerust zijn met een communicatiemodule. Die module is op afstand instelbaar door Fluvius en biedt daardoor de nodige flexibiliteit. Deze nieuwe verlichtingstoestellen communiceren dus één keer per dag via beveiligde servers. Dan wordt kortstondig technische informatie over de verlichting en de lichthoeveelheden en de bijhorende tijdsvensters doorgestuurd. Dus, daar waar interactieve ledverlichtingstoestellen geplaatst zijn (3de generatie LED) kunnen lichtpunten afzonderlijk aangestuurd worden. Als wegbeheerder hebben we de

verantwoordelijkheid om de straat steeds zo egaal mogelijk uit te lichten. Het aansturen van interactieve ledverlichtingstoestellen zal dus voornamelijk op niveau van straten en clusters gebeuren.
